

Crtrice iz povijesti sela Santova

8. i 9. stranica

I. Čikerijski festival

6. stranica

Hrvatski dan u Salanti

7. stranica

Priznanje Anici Kovač

14. stranica

Uskoro popis pučanstva

Nakon jedanaest godina ponovno je došao red na popisivanje pučanstva. Neki se još sjećaju prijašnjeg popisa, neki su bili i popisivači i vjerojatno su njihova mišljenja o samoj metodi popisivanja, odnosno o dobivenim rezultatima, različita. Mnogi se pitaju čemu to sve. Ja se osobno radujem jer su uvijek me zanimali podatci o određenim pitanjima. Oni nam ipak pružaju neku polaznu točku, iako sam načisto i s tim da statistike ne treba uzimati zdravo za gotovo, uvijek treba ispitati njihovu relevantnost po svojim životnim iskustvima. Zašto je ipak dobro praviti statistiku o raznim temama? Sjetimo se samo koliko nam je bila važna statistika o oboljelima za vrijeme pandemije. Na temelju podataka donosile su se određene mjere u cilju suzbijanja širenja. Kad bi porastao broj zaraženih, restrikcije bi bile strože, a u suprotnom slučaju ukinute. Svakoj zemlji potrebno je povremeno mjerenje postojećeg stanja jer se iz toga može izvući logičan zaključak i prema njemu mogu se donijeti odluke važne za budućnost. Statistika je jedna grana matematike koja obuhvaća sakupljanje, analizu, interpretaciju i prezentaciju podataka te izradu predviđanja koja se temelje na tim podatcima. Uvijek je cilj prikupiti što više relevantnih podataka i na temelju njih donijeti zaključke, međutim ako doista želimo relevantne rezultate, istraživači trebaju odabrati odgovarajuću metodu, a potrebna je i suradnja, odnosno iskrenost ispitanika. Mnogoput čujemo koliko su statistički rezultati irelevantni, kako različite tvrtke za istraživanja dobivaju različite rezultate o istim pitanjima. Od posljednjih popisa pučanstva i naša zajednica tvrdila je kako u Mađarskoj živi više pripadnika hrvatske narodnosti nego koliko je na popisu. Ako je to tako, ili metoda popisivanja nije bila odgovarajuća ili su ispitanici bili nemarni i neupućeni i nisu znali da biti pripadnikom narodnosne zajednice nije dovoljno samo kad se pleše kolo, kad su koncerti hrvatskih bendova, kad se dobiva narodnosna stipendija i sl., nego i kad je riječ o izjašnjavanju pripadnosti. Jer doista je to važno, naime rezultati popisa pučanstva odrazit će se na svakodnevni život svih žitelja naše zemlje, pa i na život narodnosnih zajednica.

Beta

Glasnikov tjedan

„Blaženi oni koji se nisu kao Plavša popeli na drvo i zavirili kroz prozor. Poslije viđenoga Plavša je suočio Nižu s pojmovima poštenja, vjernosti, laži i manipuliranja. A njezine su riječi za njega potpuno nerazumljive, riječi kojima je doslovno srušila u prah dotad građenu sliku 'ideala' i 'svijeta' u koji je on vjerovao ili želio vjerovati.”

Araličina „rasna žena” Niža iz romana „Asmodejev šal” svojem mužu Plavši koji je prekoračio okvire „koje mu je Niža zadala da u njima živi” govori poučne riječi. On ne razumije što vodi njegovu kraju. Ovoja tjedna izabrala sam za početak svoje kolumne tek dio riječi koje je uputila Plavši, a koje su varijacija na temu koja se provlači od postojanja svijeta, vijeka i čovjeka: „Blaženi oni koji ne znaju”. Blaženi oni koji se nisu kao Plavša popeli na drvo i zavirili kroz prozor. Poslije viđenoga Plavša je suočio Nižu s pojmovima poštenja, vjernosti, laži i manipuliranja. A njezine su riječi za njega potpuno nerazumljive, riječi kojima je doslovno srušila u prah dotad građenu sliku „ideala” i „svijeta” u koji je on vjerovao ili želio vjerovati. Te riječi dovele su ga do padavice. Nakon padavice „odnijeli su ga na čardakušu da otuda, umjesto sa svog prozora, udiše miris Niže i cvijeća s kupreške ravnice”. A što je zapravo Niža rekla Plavši, što je sanjao Martin Grabovac i što je bilo s Asmodejevim šalom? Koliko ih je od dva dobivena Martin ostavio kod Niže kao potvrdu njezine laži ili istine?

Asmodej mu je zadao zadatak. Morao je provjeriti vara li lijepa Niža svojeg Anđelka Plavšu pa je od njega dobio i dva šala: nevjernoj će Niži ostaviti oba, a vjernoj samo jedan. Ali teško je to pitanje bilo za jadnog Martina.

A što to zapravo Plavši reče Niža? „Valjda znaš da svaki čovjek ima strana. Kaže se: pogledaj ga s raznih strana. Ti mene gledaj s one strane s koje si me i do sada gledao. S one druge ne gledaj me, pa me takvu nećeš vidjeti. Zar je tebi bilo od potrebe penjati se na orah i gledati kroz prozor? Zar nisi znao da na svijetu najbolje i najmudrije žive ljudi koji vide što im se nudi da vide, a da su do groba nesretni oni što gledaju skriveno, ono što ne bi trebali vidjeti? Zar ne znaš da mir i sreću nalaze oni čije se želje poklapaju s onim što im je podmetnuto da imaju, oni kod kojih je nametnuto i željeno ista stvar?”

Nije ove riječi izrekla tek Araličina Niža. Govore ih već tisuću godina ljudi s boli u očima. Jer i Nižine oči bile su pune boli. Trebao joj je Plavša kako bi nastavila svoju igru traženja. Svi mi tražimo nešto. I pri traženju netko podmetnuto i nametnuto prihvaća bez pogovora i nametnuto za njih postaje željeno. A netko „zaviruje” kroz prozor. Proročanski zvuče Nižine riječi koje govore „Zar ne znaš da treba vidjeti samo ono što ti se nudi da vidiš?”. Ni književnost nije po tom pitanju bila milostiva. Ali bez onih koji vide ne bi ni Aralica mogao napisati roman niti bi Niža mogla izgovoriti napisano.

Branka Pavić Blažetin

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Čitajte i širite Hrvatski glasnik, „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar
Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Ljetna škola hrvatskog jezika i kulture na Krku

Dodjelom svjedodžba završila je peta Ljetna škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike i studente hrvatskog jezika iz dijaspore Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Sudionici Ljetne škole hrvatskog jezika i kulture na Krku

Sad već tradicionalni obrazovni program u gradu Krku od 18. do 25. lipnja uz predavanja i vježbe hrvatskog jezika okupio je i u edukaciji udružio polaznike iz Mađarske, Njemačke, Nizozemske i Italije.

Kukinjčani u Đakovu

Sudionici Ljetne škole imali su priliku na taj način produbiti svoja znanja i nastavničke kompetencije te pritom steći i nova poznanstva.

Predavanja su držale profesorica Gordana Laco sa Sveučilišta u Splitu, pročelnica Odsjeka za kroatologiju, i voditeljica Ljetne škole profesorica Sanja Vulić Vranković, dok je za jezične vježbe zadužena bila asistentica Lidija Bogović.

Osim nastavnog dijela polaznici škole upoznali su se s bogatom baštinom i kulturom otoka Krka, obišli su krčku katedralu, a na terenskoj su nastavi dobili priliku posjetiti najstariji posjed knezova krčkih Frankopana, kaštel Gradec te poluotok Prnibu kao i otok

Cres. Kako doznaje Hrvatski glasnik, na ovogodišnjoj Ljetnoj školi sudjelovalo je četvero polaznika iz Mađarske: dvoje djelatnika hrvatske narodnosne Osnovne dvojezične škole „Géza Kiss“ iz Šeljina (Robert Ronta i Rita Ronta) te dvije djelatnice pečuške Osnovne škole „Miroslav Krleža“ (Valeria Horvath Kovačević i Erika Kuštra Sigečan).

Program se provodi uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Školu je također pomoglo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a podršku je dao i Grad Krk.

Izvor: www.hrstud.unizg.hr

Dojmovi:

„Jako mi je drago i počašćena sam što mi se pružila prilika da budem polaznica Ljetne škole. Program je cijeloga tjedna bio zaista raznolik, zanimljiv i meni nezaboravan. Predstavljanje zbirke pjesama Vlaste Sindik Pobor u Vrbniku, sv. misa, svakodnevna predavanja, jezične vježbe, terenska nastava... Izlet na poluotočić Prnibu bio je prava avantura i ostat će mi dugo u pamćenju. Zajednički večernji program, obilazak grada Krka i izlet brodom na otok Cres bili su fantastični. Velika hvala za sve. Hvala na ljubaznom gostoprimstvu i izvrsnoj organizaciji.“ (V. H. K., Mađarska)

KUKINJČANI U ĐAKOVU

U okviru 56. Đakovačkih vezova održani su „Mali vezovi“, priredba dječjeg folkloru kojim se đakovačka smotra tradicijskog stvaralaštva brine za folklornu i svoju budućnost. Od župne crkve Svih svetih do Strossmayerova parka prodefiliralo je dvadesetak dječjih skupina iz cijele Đakovštine, Slavonije te drugih krajeva Hrvatske. Na Malim vezovima u organizaciji Hrvatske samouprave Kukinja nazočili su brojni Kukinjčani: djeca, mame i tate, bake i djedovi.

Enokulturom do njegovanja hrvatske riječi i kulture

Prekrasan okoliš u vinogradu

Sumartonska Udruga pajdaša vina „Sveti Martin“ posebna je među vinskim udrugama. Njezini članovi, osim što uzgajaju vinovu lozu i proizvode vino, aktivni su i na drugim poljima: u njegovanju hrvatske kulture, tradicija, običaja, tradicijskog kulinarstva, prijateljskih veza s maticom, a svim time doprinose i očuvanju i njegovanju hrvatskog jezika i kulture. Udrugu od samih početaka vodi Lajoš Vlašić, koji prijavljuje projekte na raznim natjecanjima i zalaže se za to da organizacija kvalitetno djeluje u korist članova i mnogih drugih koji vole prirodu, kulturu i sve što se veže uz vino i vinograd. Pajdaši vina nisu se dosađivali ni za vrijeme pandemije, održali su svoje tradicionalne vinske priredbe (u manjem krugu), nabavljali opremu i strojeve za održavanje Kamanovih vinograda, a imaju mnoštvo planova i za ubuduće, o čemu je govorio predsjednik udruge.

Brežuljkasti su krajevi Zalske županije oduvijek bili pogodni za uzgoj vinove loze. Istina je da se hrvatska pomurska naselja nalaze uz Muru na nizinskom kraju, slično onom u Međimurju, no mještani su oduvijek pronalazili obližnje brežuljke na čijim južnim obroncima sunce duže grije, a na takvim se brežuljcima prostiru i Kamanovi vinogradi u blizini Sumartona. Dok su Kamanove vinograde nekada posjećivali samo radi obrađivanja zemlje i proizvodnje vina, danas ga posjećuju mnogi izletnici, hodočasnici, ljubitelji vina, voća i prirode. Otako je u vinograd uvedena voda i struja, nađu se i osobe koje su Kamanove vinograde izabrale za svoje mjesto prebivališta. Tako je učinio i jedan hrvatski državljanin, Stjepan Treska, iako se namučio s administracijom da bi kuću u vinogradu u kojoj živi mogao nazvati svojom adresom. Osim njega ima i drugih koji su se iz sela Sumartona preselili u vikendice u vinogradu. A zašto i ne bi, zrak je čist, mir je, ima svega što je potrebno za moderan život. Gospodin Treska također je član Udruge pajdaša vina „Sveti Martin“ i raduje se svakom druženju, programu i, ako treba, rado pomaže u pripremi

kojeg tradicionalnog jela. Iako je naučio nešto malo mađarski, on je ipak više garancija za rabljenje hrvatskog jezika na sastancima i na drugim programima. „Zapravo hrvatski jezik nije problem za članove“, rekao je predsjednik Lajoš Vlašić. „Naime, od

29 članova (plus tri počasna člana) gotovo svi govore hrvatski, a među njima je pet iz Hrvatske. Pandemija je u mnogočemu spriječila djelovanje civilnih udruga, ali vinsku udruhu nije jer se vinograd može mirno obrađivati i za vrijeme pandemije. Štoviše, friški zrak i miran posao najbolji su za jačanje imuniteta, a nije naodmet ni kapljica vina ili ‘žganica’ jer se na njih ne hvataju virusi“, kaže predsjednik udruge.

„Mi smo Hrvati i hrabri vinari i za vrijeme pandemije svaki dan našli smo se u vinogradu, išli od kleti do kleti, kušali vina i na svu sreću nijedan se naš član do sada nije zarazio koronom, nadamo se da će tako i ostati. Vino doista ima ljekovita svojstva, naravno u umjerenim količinama. I ja sam tek s pedeset godina naučio koliko je važna enokultura, tada sam kupio vinograd i počeo se ba-

Novi članovi udruge: Sandor Kobra rodom iz Petribe i Đuro Matola iz Pustare

Priredba otvorene kleti

viti proizvodnjom vina. Ali nije to samo zbog vina, već i zbog druženja i mnogih dodatnih sadržaja. S vinskom udrugom upoznali smo mnogo prijatelja iz Hrvatske, naime udruga ima partnersku organizaciju u Ludbregu, Križevcima, Zelini, Štrigovi, Koprivnici, pa i u Sloveniji. Mnogo se družimo, posjećujemo, sudjelujemo na izložbama vina i to je prilika i za bogaćenje našeg hrvatskog jezika i da upoznamo nove običaje. Inače, običaj krštenja mošta doveden je iz hrvatskih križevačkih područja te se i dandanas ceremonija odvija po križevačkim statutima", rekao je predsjednik koji je nedavno osvojio ugledno priznanje, diplomu „Zlatni Trsek“ na jednom od najvećih izložbi vina u Hrvatskoj koju je organizirala Udruga vinogradara „Trsek“ u Ludbregu.

Sumartonska udruga ima velike planove, željela bi da Kamanove vinograde prepoznaju turisti iz raznih krajeva. Uvjeti su za to osigurani: postoji vodovod, struja, do gorica vodi asfaltirana cesta, uređen je park, odnosno odmorište s krušnom peći, klupama i u blizini je podignuta pojata gdje su osigurani i sanitarni čvorovi. Okoliš je prekrasan, zasađeno je puno cvijeća, uvijek je lijepo pokošena trava, ljudi rado ukrašavaju svoje kleti i okućnice. Inače udruga je uspješno prijavila projekt pomoću kojeg će kupiti mali traktor za košnju trave. Prije tri godine Mjesna samouprava Sumartona zasadila je na svojem zemljištu lozu i autohtone vočke. Njihovo obrađivanje preuzela je udruga, članovi se

dobrovoljno javljaju na poslove. U posljednje vrijeme i vjerske zajednice posjećuju vinograd, ima više križeva krajputaša, a sagrađena je i jedna mala kapelica zajedničkim snagama ovdašnjih vjernika. Predsjednik bi udruge volio da se u vinogradu izgradi vinska cesta „Sveti Martin“ na koju bi se uključile razne kleti koje imaju kvalitetno vino jer programa ima dovoljno, samo ih treba povezati. Udruga surađuje i s Nefitnim društvom „Mura és Vidéke“ koje provodi projekt „ReVITALize“ u sklopu programa prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska „Interreg V-A“. Projekt je usmjeren na revitalizaciju vinskog folkloru i brendiranje prekogranične regije u smislu održivog i visokokvalitetnog brenda u području vinskog folkloru. U Kamanovim vinogradima gradi se tradicionalna ekokuća koja će se usredotočiti na promociju tradicije vinskog folkloru i enologije. Organizirat će se izložbe, dani otvorenih vinskih vrata u čijim će okvirima okupiti prekogranične OPG-ove, stručnjake u enologiji te promovirati održivi i visokokvalitetni brend u području vinskog folkloru u prekograničnoj regiji. Taj će projekt također doprinijeti razvoju Kamanovih vinograda. Udruga pajdaša vina „Sveti Martin“ zahvaljujući natječajima u tekućoj godini imat će približno pet milijuna forinti proračuna, od čega planira kupiti razne strojeve, organizirati izlete i izložbe vina, Orbanovo, „Otvorene kleti“, „Festival zlevanke“, „Vino i tambure“, obilježiti 15. obljetnicu

udruge, Martinje i pripremiti božićni program. Udruga bi željela uvesti još jedan običaj koji postoji u Hrvatskom zagorju i Podravini, a to je Dan svetog Bartola, koji se obilježava 24. kolovoza. Prema običaju koji se veže uz taj dan vinogradari zrelo grožđe postavljaju u vinograd klopoteca kako bi zaštitili urod od ptica. Klopoteci se postavljaju uz ceremoniju i domaću glazbu i to bi mogao biti još jedan povod za druženje s pajdašima i pajdašicama. Istina je da su u udruzi samo dvije pajdašice, ali prema riječima predsjednika Vlašića već su se javile i druge koje će udruzi donijeti nove ideje. Udruga Pajdaša vina „Sveti Martin“ zasigurno je mnogo više od jedne uobičajene vinske udruge, ona proizvodnju vina shvaća kao dio identiteta regije u kojoj nije važan samo proizvod, nego i povijest te kultura kraja u kojem nastaje.

Kod kleti predsjednika Lajoša Vlašića

Beta

I. Čikerijski hrvatski kulturni i gastronomski festival

23. srpnja 2022. uspješno je održan I. Čikerijski hrvatski kulturni i gastronomski festival. Organizator priredbe bila je Čikerijska hrvatska narodnosna samouprava. Budući da je zbog pandemije koronavirusa u veljači izostala njihova najveća priredba, Bunjevačko prelo, osmišljen je ovaj festival kako bi se i dalje nje govali narodnosni folklorni običaji i potaknulo druženje.

Čikerija je selo od osamstotinjak žitelja. Nalazi se u Bačkoj, između Aljmaša i Subotice. Prije Prvog svjetskog rata pripadala je općini Subotica, a južni dio sela (danas već gotovo sasvim napuštena Donja Čikerija) nakon Trianonskog sporazuma pripao je tadašnjoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Od Čikerije do Subotice ima samo 5 km zračne udaljenosti. Selo je karakteristično po dugačkoj glavnoj ulici osim koje postoje tek tri kratke ulice na južnom dijelu sela. U selu živi desetak posto bunjevačkih Hrvata i Nijemaca koji imaju svoje narodnosne samouprave. Prije dvije godine zatvorena je mjesna osnovna škola, što pokazuje da nedostaje radnih mjesta te da se mladi iseljavaju. Učenici zato u školu putuju u susjedna naselja.

KUD „Rokoko“ iz Čikerije

njevačkih Hrvata u Bačkoj. Na gastronomsko natjecanje prijavilo se šest ekipa, a na kraju su se odazvale četiri ekipe iz sljedećih naselja: Mohač, Tompa, Gara i domaćini iz Čikerije. Organizatori

Proglašenje rezultata natjecanja u kuhanju

Festival je održan u dvorištu mjesnog Doma kulture, a okupio je 130-ak gostiju. Nažalost, to je bio najtopliji dan možda i cijelog ljeta, pa su mnogi otkazali dolazak. U gotovo dvosatnom folklornom programu sudjelovali su KUD „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje s bunjevačkim plesovima, KUD Čitaonice mohačkih Šokaca sa šokačkim plesovima, domaći KUD „Rokoko“ s bunjevačkom koreografijom, TS „Planina“ iz Mohača, TS „Braća“ (braća i bratći Filakovići), mladi učenici tamburaši iz Gare uz pratnju TS-a osnovne glazbene škole „Danubia“ iz Baje i okolice. Goste su pozdravili Richard Aklan, predsjednik mjesne hrvatske samouprave, te Mladen Filaković, ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata. Program je vodila Zita Ostrogonać. Priredbi su nazočili dopredsjednica HDS-a Angela Šokac-Marković i načelnik sela László Korbély. Paralelno s kulturnim programom odvijalo se natjecanje u kuhanju ovčjeg paprikaša, tradicionalnog jela bu-

KUD „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje

su ekipama osigurali po deset kilograma ovčjeg mesa, a sve ostale dodatke, začine i opremu kuhari su trebali donijeti sami. Paprikaši su se kuhali po četiri i pol sata, a vještine kuhara ocijenio je stručni žiri na čelu s Lászlóom Csémyjem, višestrukim šampionom u kuhanju. Prvu nagradu osvojili su Garcí, koji su poznati po tradiciji kuhanja ovčjeg paprikaša.

Nakon natjecanja slijedila je večera na kojoj su svi gosti mogli kušati ovčje paprikaše i dati svoju ocjenu. Poslije večere ponovno su zazvonile tambure orkestra „Orašje“ iz Vršende i Mohača. Bal i zabava potrajali su do sitnih sati. Priredba je ostvarena uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Kulturnog centra bačkih Hrvata. Organizatori se nadaju da će ovaj uspješan festival postati tradicija i da će svake godine okupljati bunjevačke Hrvate iz Čikerije i okolice.

Pobjednička ekipa natjecanja u kuhanju – Gara

Martin Kubatov

Hrvatski dan u Salanti

U Salanti se dva dana slavilo. Dana 16. srpnja otvoren je obnovljen Dom kulture i predan naslov počasnog građanina, a 17. srpnja održan je Hrvatski dan uz blagoslov obnovljenog križa krajputaša, folklorni program i zabavu s Ansamblom „Hajo“.

Energetska obnova Doma kulture

U energetska obnovu salantskog doma kulture u okviru programa „TOP 40“ uloženo je 8 milijuna forinti. O obnovi se počelo sanjati još 2017. godine, a ovih je mjeseci ona i završena. Kako doznaje Hrvatski glasnik, vrpcu su presjekli načelnica Salante Gabriella Hitre, parlamentarni zastupnik Csaba Nagy, predsjednik Skupštine Baranjske županije László Öri i počasni građanin Salante Mijo Štandovar (Mihály Standovár). Na kulturnom programu nastupila je dječja skupina KUD-a „Marica“.

Dio nazočnih

Novi križ

Blagoslov obnovljenog križa krajputaša

Hrvatski dan u Salanti održan je 17. srpnja. Programi Dana započeli su u kasnim poslijepodnevnom satima blagoslovom obnovljenog križa krajputaša. Kako nam reče predsjednik Hrvatske samouprave Salante Silvestar Balić, križ je obnovljen uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“ u iznosu od 2,2 milijuna forinti. Riječ je o križu krajputašu koji se nalazi na cesti koja vodi u Eszterág, a koji je srušen

u prometnoj nesreći 2017. godine i od tada ga nema. Križ je podignut na jednom drugom mjestu davne 1855. godine, poslije 1924. premješten je na mjesto na kojem je stajao sve do 2017. godine. Premješten je u čast Djevice Marije (Szűz Mária Tiszteletére Áthelyeztetett 1924). Sasvim je srušen pa ponovno podignut. Sasvim je nov, ali u izvornom obliku. Radove je izvršio GUSZTÁV-ÉK-KŐ Kft. Mjesni župnik Ladislav Ronta posvetio je

križ u nazočnosti brojnih mještana i uzvanika uz pjevanje članova salantskog crkvenog pjevačkog zbora. Ove je godine to drugi križ krajputaš koji je obnovila Hrvatska samouprava Salante. Naime, na Svetog Ladislava u Nijemetu je također blagoslovljen obnovljeni križ krajputaš. Kao malu zanimljivost navodimo da je sveti Ladislav zaštitnik i Strizivojni, koja je prijateljsko naselje Salante.

Folklorni program

Na programima dana uz domaćine nazočili su načelnik Strizivojne Josip Jakobović, konzul Neven Marčić, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i drugi. U sklopu kulturno-folklornog programa načelnica Salante Gabriella Hitre pre-

Svi zajedno na pozornici

KUD „Marica“

dala je povelju prvom počasnom građaninu Salante Miji Štandovaru. Mjesna samouprava Salante u 2022. godini dodijelila je titulu počasnog građanina Salante Miji Štandovaru za istaknutu djelatnost koja je pridonijela dobrobiti sela Salante. Nazočnima su se obratili i predsjednik Hrvatske samouprave Salante Silvestar Balić i načelnik Strizivojne Josip Jakobović. Na folklornom programu nastupili su domaćini, odrasla i dječja skupina salantskog KUD-a „Marica“, KUD „Šokadija“ iz Strizivojne i orkestar „Misija ViT“.

Izvršnu večeru pripremili su Tibor Srimac i József Töreki sa svojim prijateljima. Nakon večere slijedio je bal s Ansamblom „Hajo“ iz Subotice.

Branka Pavić Blažetin

Predstavljena nova knjiga Živka Mandića

„Crtice iz povijesti sela Santova“

Sredinom srpnja u Santovu je predstavljena najnovija knjiga Živka Mandića pod naslovom „Crtice iz povijesti sela Santova“. Iz tiska je izišla u travnju 2022. godine u nakladi Nakladničke kuće Croatica u Budimpešti. To je 14. samostalna knjiga Živka Mandića, a sedma o rodnom Santovu, odnosno santovačkim Hrvatima. Naime, autor je uz knjigu „Mišo Jelić: Sabrana djela“ (2000.) objavio knjige o bečarcima, narodnim pjesmama, kratkim oblicima pučkih umotvorina, antroponimiji i toponimiji Hrvata santovačke župe, a sve to okrunio je 2016. objavljivanjem „Rječnika govora santovačkih Hrvata“.

(Prikaz knjige „Crtice iz povijesti sela Santova“ objavljen je pod naslovom „Najnovija knjiga Živka Mandića“ u 21. broju Hrvatskog glasnika, 26. svibnja 2022., 6. str.)

Na promociji koja je u organizaciji Hrvatske samouprave Santova održana u seoskoj knjižnici okupilo se četrdesetak zainteresiranih poštovatelja, među njima i nekoliko zastupnika hrvatskih samouprava te gostiju iz susjednog Berega i baranjske Petarde iz Hrvatske.

U ime domaćina i organizatora te Nakladničke kuće Croatica (odnosno ravnatelja Čabe Horvata koji zbog spriječenosti nije mogao biti nazočan) okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Santova koji je ukratko predstavio život i djelo autora.

Nakon pozdravnih riječi o knjizi je govorio sam autor Živko Mandić i, kao i uvijek, bio je pravi užitak slušati njegovo vrlo živopisno i zanimljivo izlaganje s kronološkim pregledom povijesti sela Santova i santovačkih Hrvata od 14. do 21. stoljeća – od prvog spomena sela, prema najnovijim istraživanjima 1309. godine, preko više stoljeća do naših dana.

Kako ističe autor u uvodnoj riječi knjige, to je „pozamašan i zahtjevan posao koji se

iscrpno ne može ni otkriti, a kamoli priopćiti, zato je i naslov ovog rada *Crtice iz povijesti sela Santova*“. Iako ovaj rad po autoru „nije zasnovan poput strogih znanstvenih djela“, on je po svojoj „informativnoj svrsi“ do sada prvi i jedini sveobuhvatni prikaz prošlosti odnosno povijesti sela Santova, dakako i santovačkih Hrvata.

O tome što ga je ponukalo na istraživanje povijesti sela u uvodnoj riječi knjige koju je posvetio svojim unucima Mandić uz ostalo ističe: „Temeljna je nakana ovoga rada prikaz višestoljetne borbe santovačkih Hrvata za opstanak na ovome prostoru. U nadi da će ovaj rad biti poticajem da se naše odnarođenje donekle uspori, ublaži, odlučio sam ‘uroniti’ u otkrivanje rasutih povijesnih vrela radi snaženja naše samobitnosti... Možda će ova knjiga

Trenutak za pjesmu

Diko moja

Diko moja, šećeru i medu,
samo neka zapeti za gredu.
Žižak sviti na pendžerak mali
di mi momci tri poljupca dali.
Žižak mali, pa ne videm lolu
što je igra kraj mene u kolu.
Diko moja, sprimaj se i hajde
jer kod lipa zavrile gajde.
Neka slušat šta ti momci kažu,
svi se falju i samo ti lažu.
Mene neće udavati žene,
izbirnit ću najboljeg za mene.
Naigranke kod velike lipa
srce moje ja sam dala Stipe.
Peda nama svira do večere,
od večere samo laju kere.
Sviraj, Zuja, samo neka stati,
tri krajcare mi ćemo ti dati.

(Zapisao Mišo Jelić
(objavljeno u knjizi Živka Mandića „Mišo Jelić: Sabrana djela“, Budimpešta, 2000.)

Okupljene je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Santova Stipan Balatinac

Mnogi su željeli da im autor knjige Živko Mandić napiše posvetu u kupljenu knjigu

popuniti prazninu u historiografskoj literaturi bačkih Hrvata i utažiti potrebu za jednim pouzdanim pregledom zavičajne povijesti, naše narodnosne prošlosti."

Kako je uz ostalo naglasio autor, bilo mu je pravo zadovoljstvo istraživati proš-

žuje 1715., načina života, izbjeglištva u povijesnim viorima, razdoblja otvorenog odnarođivanja odnosno borbe za narodnosna prava do crkvenog raskola potkraj 19. stoljeća i burnih događanja 20. stoljeća. Uza sve to knjiga je oboga-

ćena crno-bijelim fotografijama, a na kraju popisom literature, izvora i bilješkom o piscu te popisom njegovih dosad objavljenih knjiga.

Na kraju promocije svi su nazočni Santovci i predstavnici gostiju zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi Santova i autora dobili primjerak knjige, a tražili su i prigodnu posvetu autora.

Svojim neprocjenjivo vrijednim istraživačkim i sakupljačkim radom Živko Mandić zadužio je ne samo svoju užu zajednicu santovačkih Hrvata Šokaca nego i sve Hrvate u Mađarskoj. Njegov istraživački i uređivački rad i dalje traje, a najavljuje i skoro objavljivanje nove knjige, ponovno vezane uz santovačke Hrvate. Kako je na kraju dodao, za tisak je pripremio rukopis „Jesenje ruže“ koji sadržava stotinjak pučkih pripovjedaka skupljenih u Santovu još davnih 1970-ih godina, a tijekom jeseni ove godine privede kraju i rukopis „Onomastika i toponomastika Hrvata Šokaca u Mađarskoj“.

Stipan Balatinac

Dio nazočnih

Santovci

lost rodnooga sela, a to su od njega tražili i njegovi suseljani u nadi da će objavljivanjem knjige potaknuti santovačke Hrvate Šokce da se odupru asimilaciji i osnaže svoju nacionalnu svijest. „Ova knjiga krkata je raznoraznim podacima, i bitnim i manje važnim, ali i oni manje važni za nas Santovce vrlo su vrijedni i zanimljivi. Tko god prolista ovu knjigu, shvatit će da mi Santovci nismo neki došljaci ili 'dotepenci', nego da ovaj naš živalj ovdje živi stoljećima“, naglasio je Živko Mandić na početku svojeg izlaganja.

U nastavku nazočne je proveo kroz minula stoljeća: od prvog pisanog spomena sela Santova preko dolaska santovačkih Hrvata i franjevacu u ove krajeve, prvih upisa u matične knjige (već potkraj 17. stoljeća), ponovnog uspostavljanja

„Bit će kruva cile godine“. Vršidba u Santovu 1957. g.

Svake godine sve više učenika na ljetnim kampovima u organizaciji samouprave VII. okruga

U organizaciji Hrvatske samouprave VII. okruga iz Budimpešte održana su tri kampa koji su okupili više sudionika različitih uzrasta. Od toga dva su bila u školi i jedan na Balatonu (Balatonmárfürdő).

„Naša samouprava već 29 godina organizira kampove svake godine. Sve kampove podupire samouprava VII. okruga, a kamp na Balatonu osim samouprave i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH. Nažalost, novac svake godine kasno stiže, pa ne možemo sve potrošiti tijekom godine. Imat ćemo još jedan kamp od 22. do 26. kolovoza u Hošigu”, izjavila nam je predsjednica samouprave VII. okruga Katica Benčik.

U vezi s programom rekla je: „Programi su različiti: djeca prave narukvice, zastave, lance od bisera, išli smo u kino, na brod, bili smo u cirku, u zooškom vrtu itd. Djeca se jako raduju u ovim kampovima. Svakog smo ponegdjeljka odlučivali koji ćemo program izabrati.”

Koliko su učenici zainteresirani za ove kampove govori podatak da ima učenika koji dolaze na njih od prvog razreda, a sad već idu u četvrti razred gimnazije. Oni onda i pomažu u kampu.

U prvom je kampu sudjelovalo 15 učenika, u drugom 13, a na Balatonu 55 učenika i 6 voditelja. U četvrtom kampu bit će 15 učenika.

Svaki je dan vjeroučiteljica Jelica Kőrösi držala predavanje, a poslijepodne bi išli na folklor i različite aktivnosti.

„Ove godine organiziramo još odlazak na Dane piva u Karlovcu, dva polaska za Međugorje (berba mandarina) i trčanje BSI Spar, zatim obilježavanje Svetog Nikole s Karlovčanima”, dodala je Katica.

Hrvatska samouprava VII. okruga zbratimljena je s Karlovcem već 15 godina, pa odatle i izvrsna suradnja i obilježavanje zajedničkih blagdana i manifestacija. Hrvati iz VII. okruga bili su na obilježavanju Dana grada Karlovca, a uzvratne posjete imaju od dragih gostiju iz ovog hrvatskog grada svake godine.

Neda Maretić

30 ljet u službi Koljnofa

Zbogomdavanje kanoniku Antalu Némethu

Jurski biskup mons. dr. András Veres od 1. augustuša umirovio je koljnofskoga farnika, kanonika Antala Németha, ki je trideset ljet dugo služio Koljnofce. Naučio je služiti svete maše na hrvatskom jeziku, odsprohodio brojne hodočasne grupe s molitvama na putu, brinuo se je svismo i odano za svoj koljnofski narod, od najmanjih do najstarijih. Ganutljivo su se od njega lučili domaćini pri zadnjoj svetačnoj maši 31. julija u hodočasnoj crikvi, ku je tri desetljeća vjerno čuvao i još je imao tu čast da pred kratkim skupa slavi sa svojimi Koljnofci nje visoki jubilej.

„Hvalu dajemo Bogu Svevišnjemu da za početnima poteškoćama 1992. ljeta Gospodin Antal imao je duhovnu snagu sv. Franje Asisija i postao je naš duhovnik pod geslom *Gospodine, stavi mene za Tvoje sredstvo mira da spajam ljude*. Zahvalimo da ste se trudili u minula tri desetljeća za jedinstvo u najširem smislu riči, u kom su se doma ćutili diboko vjerni, a i od Crikve malo odaljeni vjerniki”, rećeno je u zahvalnici u koj je još spomenuto da u prošlom periodu dolazak milosnoga kipa Celjanske Marije još i dvakrat je postavio Koljnof, u središće gradišćanskohrvatskoga vjerskoga žitka. „Budućnost hrvatske zajednice bila je slatka briga za duhovnika Antala.

Bog plati, da ste naućili svetu mašu na našem materinskom jeziku slaviti i s nami skupa po hrvatski jaćiti i moliti. Zahvalimo da ste odsprohodili naše hodoćasnike u Celje, Loreto, Medjugorje i Juru ter još na mnogo mjesta”, spomenuta je jedna od najvaćnijih misijov farnika Antala ter kako je peldu pokazao i koljnofskomu mladomašniku Marku Mogyorósiju i kako je brižno pratio sazidanje novoga farofa u susjedstvu hodoćasne crikve, ka će sad prazna ostati. Koljnofci su mu bili dućni i oprošćenje prositi jer u prošlosti gvišno je bilo nekoliko puti, kad su se manje dostojno ponašali s vlašćim duhovnim peljaćem. Źeljimo za umirovljenoga Gospodina mirne dane, zdravlja i još ćuda prilikov da se vrati med svoje Koljnofce u Boćjem blagoslovu.

Tiho

Kanonik Antal Németh u društvu patera Anijana Marka Mogyorósija

Farnik Richárd Inzsöl napustio Pinćenu dolinu

Od 1. augustuša pelja faru ugarskoga naselja Gyöngyösfalu

Zadnja nedilja julija u vjerskom pogledu nije bila turobna samo za vjernike Koljnofa zbog odlaska dugoljetnoga duhovnika, kanonika Antala Németha, nego i za sve vjernike Pinćene doline, toćno rećeno, od Petrovoga Sela prik Pornove, Keresteša, Hrvatskih Šić, i Gornjega Četara sve do Narde. Dosadašnji pomoćni farnik u petroviskoga fari Richárd Inzsöl po naredbi sambotelskoga biskupa mons. dr. Jánosa Székelya od 1. augustuša dobio je samostalnu faru, a s tim i novu duhovnićku službu u ugarskom naselju Gyöngyösfalu. U Pinćenoj dolini med nami je boravio sedam ljet i sedam misec dugo, tako olakšajući i ogromno djelo petroviskoga farnika Tamása Várhelyija. Maševao je po hrvatski, istraćivao povijest Nimcev i Hrvatov, jaćio u narodnosni pjevaćki zbori i aktivno sudjelovao na svakom hrvatskom i nimškom programu. Komu je nek mogao, pomagao je, njegovo batrenje ćuda je znaćilo mlahavim, betećnim, oćalošćenim. Dica iz ćuvarnice osebućno su je rado imala kad im je drćao vjeronauk. Od hrvatske zajednice se neće u potpunosti oćkinuti jer u Sambotel će se redovno vratiti drćati svetu mašu na hrvatskom jeziku. Sa zahvalnim srcem mu Źeljimo da ga Bog i dalje ćuva na svećenićkom putu i nek mu da zdravlja, moći i radosti na novom mjestu med svojimi vjerniki.

Tiho

Lukoviški Hrvatski narodnosni vrtić

Lukoviški Hrvatski narodnosni vrtić mala je oaza mira, rada i reda u šomođskom dijelu naše Podravine. Pohađaju ga djeca iz Lukovišća te susjednih hrvatskih sela: Potonje, Brlobaša i Novoga Sela. Ako žele, mogu se upisati i drugi, jer vrtić svoje pitomce čeka otvorenih vrata. Dio je on velike odgojne integralne institucije Udruženja podravskih vrtića (Drávamenti Óvodák Családságitó és Gyermekjóléti Szolgálat). Održavatelj je Udruženja Barčansko maloregijsko višenamjensko udruženje (Barcsi Többscélú Kistérségi Társulás), čiji je predsjednik načelnik Potonje Tamás Reiz.

Sa svojim odgajateljicama

Na čelu je Udruženja podravskih vrtića Eszter Kun Ungvári. Institucija obuhvaća 13 mjesnih vrtića, od kojih je jedan Hrvatski narodnosni vrtić u Lukovišću. Voditeljica je lukoviškog Hrvatskog narodnog vrtića Aliz Iberpaker Erdélyi. Ona je na čelu male, ali vrijedne odgojne zajednice. Prekrasna zgrada i prekrasno dvorište mjesnog vrtića pravi su dom. Polaznici vrtića i mjesne osnovne škole na nastupima uvijek izvode raznolik i zanimljiv, bespriječno uvježban program. Narodna nošnja na njima je kao salivena. Recitacija, priča, ples i pjesma, izložba dječjih radova – za svačiju dušu uvijek se nađe ponešto.

Ove je odgojne godine Udruženje podravskih vrtića na prijedlog lukoviškog vrtića oglasilo likovni natječaj, a od pristiglih radova krajem ožujka stvorena je izložba dječjih radova polaznika podravskih vrtića na temu narodne bajke „Egyszer egy tojás, element munkát keresni”. Tu je bajku od svoje majke čuo Đuro Frančević te ju zapisao i objavio kao jednu od 112 pripovijesti u zbirci hrvatskih i ciganskih pripovijesti pod naslovom „Katona a majmok országhában”. Na natjecanje pristigli su brojni radovi polaznika 13 vrtića koji djeluju u sklopu Udruženja. Radove su poslali i učenici 1. i 2. razreda lukoviške osnovne škole. Ocjenjivački odbor najbo-

lje je ocjene dao sljedećim radovima: radu učenice Aise Tóth iz Lukovišća, radu polaznice lukoviškog vrtića Lie Ketrin Papp, radu polaznice vrtića u Izvaru Barbare Balogh i radu polaznika vrtića u Kálmánci Sándora Szabolcsa Vide. Nagrade su im uručile Eszter Kun Ungvári i Aliz Iberpaker Erdélyi.

Vješti glumci

Aliz Iberpaker Erdélyi u svojim rukama stručno drži ovu zajednicu. O tome koliko se uspješno radi u vrtiću ne treba ni govoriti. Ako gledamo nastup polaznika vrtića, ostajemo oduševljeni. Prikaz hrvatskih igara, brojalica i pjesmica djece bespriječno odjevene u hrvatsku narodnu nošnju ukras je pozornice. Vidjevši prije nekoliko mjeseci način na koji je prikazana priča „Egyszer egy tojás, element munkát keresni”, zaključila sam da je to metodički sat za sve one koji se žele upustiti u isto. Osim Aliz Iberpaker Erdélyi kao odgajateljice rade Tímea Prisztács i Luca Zdravec, a od jeseni umjesto Luce s porodičnog se dopusta očekuje odgajateljica Tímea Sévo Villányi. Pedagoška je asistentica u vrtiću Dorina Sulín, dadilja je Marija Pataki, a Hajnalka Kalotai Mészáros i Éva Ignacz dadilje su pomoćnog osoblja iz vladina programa zapošljavanja.

U vrtiću se radi u dvjema skupinama: skupine su „Pčela” i „Sova”. Odgojni rad odvija se u mješovitim skupinama po dobnom uzrastu. U skupini Pčela šesnaestero je djece u dobi od 2,5 do 4 godine, a u skupini Sova dvadesetero djece u dobi od 5 do 7 godina. Od jeseni u školu polazi jedanaest mališana, a u vrtić dolazi novih dvanaest.

Branka Pavić Blažetin

U kolu

Mala stranica

Književni kutak u Zavičaju

U hrvatske kampove u „Zavičaj“ stigli su i mali pjesnici (učenici Osnovne škole Miroslava Krleže iz Pečuha) koji su udružili snage i na jezičnim vježbama u skupinama pisali odlične pjesme koje su i pročitali na završnom programu kampa.

IME SKUPINE: 17 RIBICA *Ljeto na Pagu*

Za doručak bude fina pašteta
Da bi na plažu išli kao raketa.
Poslije kiše vidimo dugu
Svatko sa čudom gleda prugu.
U gradu Pagu prijeđemo dugački most
Nemojte skočiti jer ćete slomiti kost.
Svjetlost, lopta, more, bura
To je jezgra našeg mora.
Nitko ne piše dnevnik ovih dana
Da ne bude sve ovo tajna.
U vodi s kolutom se igramo, ne pijemo kakao
E, sad ćeš vidit da to nije Makao.

IME SKUPINE: GUSARI *Gusari*

Pašteta je fina, ali to je naša tajna
Nemoj otkriti jer ćemo te grditi
Grdit ćemo te ispod mosta
Ako nećeš biti dobra.
Upisat ćemo i to u dnevnik
Da ćemo svaki dan čitati tjednik.
Ići ćemo na plažu u svjetlosti
Zato nam nemoj zamjeriti.
Padala je kiša, nastala je duga
Danas će navečer puhnuti bura
Zato nam treba na plaži kolut i lopta
Svaki dan pijemo kakao, a ovu pjesmu je
gusar našao.

IME SKUPINE: ANONYMUS CIS *Zaključak*

Zaljubio se miš u kolut sira
Zbog toga ne da nama mira.
Jako buše vjetar bura
U lijepom gradu Pula.
U kakao upala lopta žuta
Na nebu se pojavila sjajna duga.
U gradu ima jedan most
Na kojem šeće jedan gost.
Dnevnik čuva sjajnu tajnu
I pokriva moju manu.
Za doručak smo dobili paštetu
Uz to smo jeli pancetu.
Svjetlost se pojavila u našoj glavi
I postali smo hrabri, mali junaci.

IME SKUPINE: MORE *Gluposti*

Vidimo jaku buru
A na nebu dugu.
Jedemo paštetu
I plivamo u kolutu.
Pišemo u dnevnik
A njemu su tajne.
Loptamo se
I šetamo na mostu.
Danju u svjetlosti
Pijemo kakao.

IME SKUPINE: PAŠKA DJECA *Bura*

Djeca se kupaju u moru
za igru koriste loptu.
Oni pričaju o tajnama
i plivaju s kolutima.

Odmarali su se malo s nastavnicom
i jeli kruh s paštetom.
Došla je jaka bura
i plaža je postala potpuno prazna.

Anin dnevnik je odnio vjetar
na mostu ga je našao mali Petar.
Nakon bure svjetlost dođe
i kakao se rado pije.

A duga kao nebeski most
izgleda kao paški most.
To je naša pjesma
koju su napisala djeca.

Priznanje Anici Kovač za izvanredan pedagoški rad

Ime Anice Kovač često se spominje na stranicama našega tjednika, naprosto zbog toga što je Anica jedna od najaktivnijih osoba na hrvatskom društvenom polju pomurske regije. Anica Kovač više od dva desetljeća bila je ravnateljica Osnovne škole „Nikola Zrinski“ u Keresturu, predsjednica je Hrvatske samouprave Kerestura i Udruge „Zrinski kadeti“, pokretačica mnogih djelatnosti u vezi s razvojem i njegovanjem hrvatskog jezika i kulture u Keresturu i u Pomurju. Na prijedlog Obrazovnog okruga u Velikoj Kaniži Anici Kovač dodijeljeno je priznanje Ministarstva ljudskih resursa za izvanredan pedagoški rad.

Anica Kovač na školovanje je krenula iz svojeg rodnog Kerestura, uspješno je diplomirala na Visokoj školi „Dániel Berzsenyi“ u Sambotelu struku nastavnika povijesti i knjižničarstva, nakon toga struku mađarskog jezika, zatim dramske pedagogije, a završila je i za voditelja odgojno-obrazovnih ustanova. U keresturskoj osnovnoj školi poučavala je od 1988. do 2022. godine, a od sljedeće školske godine uz mirovinu honorarno će nastaviti svoj pedagoški rad. Od 1999. do 2021. bila je ravnateljica keresturske osnovne škole, usput je položila majstorski ispit i postala je savjetnica za stručno kvalificiranje pedagoga. Anica Kovač u svojem radu oduvijek je bila neumorna, u prvom redu bilo joj je važno njegovanje hrvatskog jezika i kulture, to da se u rodnom mjestu očuva hrvatsko nasljeđe i identitet. To je imala pred očima i kao ravnateljica i kao predsjednica, oduvijek je radila na polju narodnosti, u kerestursku ustanovu uvela je mnogo sadržaja vezanih uz hrvatsku kulturu, jezik i tradicije. Osmislila je njegovanje kulta Zrinskih, utemeljila Udrugu „Zrinski kadeti“, pokrenula dvojezičnu učeničku konferenciju, suradnju s raznim školskim ustanovama iz Kotoribe, Draškovca, Ivanovca, Zagreba, pokrenula je učenje tamburice u školi, pozivanje lektora učitelja iz Hrvatske i mnoge druge programe koji njeguju hrvatsku kulturu u krugu mladih. Dugi niz godina predsjednica je Hrvatske samouprave, Udruge Zrinskih kadeta, zastupnica u Hrvatskoj samoupravi Zalske županije, a ponajprije oduvijek je učiteljica s jakim hrvatskom nacionalnom samosviješću. Njezina djeca maturirala su u Hrvatskoj gimnaziji u Budimpešti. Pokretačica je objavljivanja raznih dvojezičnih izdanja („Kronika“, „Kaj nam išče vreme ne fkralo“, „Tragovima Zrinskih...“), pomogla je u sakupljačkom radu etnografkinji dr. Editi Kerecsenyi, provodila je mnoštvo projekata (PhareCBC, IPA, EFOP, Interreg). Njezin rad

Anica Kovač (u sredini) s pravnicom Obrazovnog okruga Krisztinom Surdi i sadašnjom ravnateljicom keresturske osnovne škole Edit Herman

cijenili su na različitim poljima, Hrvatska državna samouprava dodijelila joj je priznanje za osobit doprinos u djelovanju na hrvatskom polju, u civilnom polju dobitnica je titule „Vitez međunarodne kulture“, dobitnica je i priznanja „Najučiteljica prof. dr. Karlo Gadanji“, a i priznanja Županije Zala za doprinos u razvoju civilne i narodnosne zajednice. Za njezin pedagoški rad na prijedlog Obrazovnog okruga Velike Kaniže dodijeljeno joj je priznanje Ministarstva ljudskih resursa, što joj je uručeno na zatvaranju prošle školske godine. Anici Kovač vrlo su rado čestitale i kolegice,

koje su joj i pripremile program, a isto tako i Zrinski kadeti. Naravno, nije joj bilo lako išta reći, samo je zahvalila kolegicama i svima drugima koji su je podupirali u radu te obećala da će nadalje ostati Hrvatica, nadalje raditi na očuvanju hrvatskog bogatstva. Osim što će na društvenom polju nastaviti svoje djelovanje, više će vremena posvetiti i unucima jer smatra da joj je kao baki dužnost njima predati hrvatsko nasljeđe.

Medijski centar Croatica, s kojim je uvijek bila spremna surađivati i potpomagati rad redakcije, iskreno čestita Anici Kovač na priznanju!

Beta

Zrinski kadeti čestitaju učiteljici, odnosno predsjednici udruge

Tradicionalno shodišće u slovačku Marianku

Kemljanci su većputi bili na ovom drevnom hodočasnom mjestu i svakoj novoj mogućnosti se veselimo. Izostalo nam je dva ljeta da nismo mogli putovati, ali na prvu nedilju augusta je došla prilika ku smo iskoristili. Dano nam je bilo da budemo mogli zajedno s Hrvatima iz okolice skupa slaviti u ovoj lipoj mirnoj prirodnoj dolini.

Vjernici Kemlje i Bizonje napunili su jedan veliki autobus, k njim su se dvadesetimi pridružili i Hrvati iz Staroga Grada. To je da iz ove uske regije je bilo sedamdeset hodočasnika. Na autobusu smo slušali povijest hodočasnoga mjesta ter smo se mogli pripremiti i duševno na otpodne. Va Marianki pak smo mogli pozdraviti naše poznanke, prijatelje iz Austrije, Slovačke i Ugarske. Ovo otpodne se je začelo s križnim putem, kade su štacije po brdu, brigu jako lipo zgradjene kao kapelice i se je molilo ter jačilo. Križni put peljali su Branko Kornfeind i duhovnik Jonči Karall iz Austrije i kantor dr. Jive Maász iz Čunova, isto tako su bili nazoči sadašnji i bivši duhovnici Hrvatskoga Jandrofa. Suprot toga da po brigu va zelenoj lozi put k štacijam je jako težak, ni izgradjen, čuda vjernikov je diozimalo. Gdo nije mogao, ta je ostao va dolini, kade je štatura Majke Marije i molili se k njoj. Konca križnoga puta kratka pauza i u štiri ura je počela sveta maša. Hodočasna crikva bila je puna s vjerniki. Kod or-

Pri svetoj maši na hrvatskom jeziku

gule bio je kantor dr. Jive Maász, a novoseosko i pandrofsko tamburaško društvo vodilo je farnik Branko Kornfeind.

Po svetoj maši slijedila je agapa va zelenom uz hodočasnju crikvu, kade su vjerniki napunili stole s pilom, jilom, poherajom... To je bilo druženje vjernikov iz trih država, iz Hrvatskoga Groba, Hrvatskoga Jandrofa, Čunova, iz Kemlje, Bizonje, Staroga Grada, Pandrofa i Novoga Sela. Slovaki iz okolice isto tako su diozimatelji svako ljeto. Ako smim reći zahvalne riči Hrvatima iz Novoga Sela, ki su s pečenim kobasicama pogostili sve hodočasnike. Bog plati njevu velikodušnost! Farnik Branko zeo je tamburicu va ruke, pridružili su mu se i svi njegovi svirači i sviračice. Uz dobru hrvatsku muziku jačile su se naše svitske hrvatske jačke, pak i tancalo se je...

Po ovom lipom programu krenuli smo domom i na autobusu smo molili, zahvalili Bogu i prosili da posluhne i usliši prošnje naša Majka Božja. Pomolili smo se za sve domaće, za betežnike, i sve naše pokojne.

Franci Kišov

Na križnom putu

Za kisešku slobodu nanovič, u boj, u boj!

Prvoga vikenda augusta u Kisegu, gradu Mikule Jurišića, i ovo su ljeto kod tvrđave vanstali hrabri branitelji suprot turske nadmoći. Štoveć, ljetos se je svečevao i dvostruki jubilej. Jedan povijesni, pak jedan tradicionalni. Naime, prije 490 ljet turska se je pogibel grozila europskomu miru i slobodi, ali senjski kapetan Mikula Jurišić sa svojom hrabrom četom uspješno je obranio svoju tvrđavu i suprotstavio se ogromnoj sili. U čast te pobjede grad i civilna društva su pred petnaestimi ljeti ganuli Dane opsade, koji danas s pravom dovliču na ov dogodjaj mnoštvo ljudi. Od samoga početka u zbudjanju ovoga povijesnoga spominka aktivno sudjeluje i hrvatska zajednica s predsjednikom Hrvatske samouprave Šandorom Petkovićem, ki je ljeta dugo nosio na sebi i prateži i ulogu glavnoga junaka spektakla Mikule Jurišića. Hrvati ovoga grada i ljetos su u velikom broju marširali u povorki do glavnoga trga, otkud su šeregi prošli pod tvrđavu, kade se svaki put odvija prava bitka na konju, na zemlji i u luftu s topi i puškami, sabljami i noži. Hrvati su na svojem mjestu, veljek livo na ulazu, opet postavili svoj šator, malo se družili i veselili, a u nedilju kot svakom prilikom, bilo je vremena i zadaće i za najmanju dicu. Ovakko je izgledao kiseški boj za slobodu prik objektiva Imrija Harsányija. *Tiho*